

VOJNA NAPETOST PO SVETU POVEČANA

MUNICIJSKA INDUSTRIJA EDINA, KI JE DELEŽNA VELIKIH NAROČIL

Države, ki obsojajo Japonsko, ji prodajajo orožje. — Vojna napetost v Evropi. — Spopadi v Južni Ameriki

Liga narodov je končno le obsodila Japonsko vsled njene okupacije Mandžurije, ampak militaristi v Tokiu se za take graje ne zmenijo in pošiljajo nadaljne čete na Kitajsko, da jo osvajajo za japonski imperializem. Spretna militaristična propaganda je pripravila vso Japonsko v patriotsko histerijo in s tem v vojno razpoloženje. Ljudstvo so uverili, da se je ves svet zaklel proti Japonski.

Vesilele in druge države v ligi narodov in izven lige (Zed. države) bi Japonski kaj lahko stopile na prste, če bi prepovedale tovarnarjem municije dovažati strelivo, orožje in druge vojne potrebščine Japonski vladi. Ampak baroni municije v Evropi in Ameriki imajo prebogato žetev, da se ji bi odrekli, vrhutega imajo v vladnih krogih velik vpliv, in tako ni še izgleda, da bi vlade v tem pogledu skupno podvzele kako akcijo. Največjo municijsko industrijo imajo zdaj Francija, Anglija, Češkoslovaška in Zed. države.

Razen Kitajske, ki jo mrcvari japonska armada, je tudi vzhodni del sovjetske Sibirije v prednosti nevarnosti pred japonskimi vpadi. Japonsko džingo časopisje kliče vladi, da zdaj je prilika kakor še nikoli, da se sovjetsko Unijo izžene s Pacifika. Vrhutega bi vzhodna Sibirija zelo dobro služila Japonski vsled svojih gozdov, ribolovov in rudnin.

Sovjetski vojni komisar Klemen E. Voršilov je v svojem govoru na kongresu poljedelcev v Moskvi 19. februarja dejal, da iz zivalne izjave nekaterih odgovornih Japoncev proti sovjetski Uniji prete mirnim odnosom med obema državama. Obsojal je Japonsko tudi radi tega, ker je odklonila ruski predlog za sprejem medsebojne nenapadne pogodbe. Dejalo je, da če pride do vojne na vzhodu, je sovjetska Unija nanjo toliko pripravljena, da se nakane Japoncev ne bodo uresničile.

V Južni Ameriki sta zapleteni v vojno republiko Paragvaj in Bolivija radi teritorija Gran Chaco, ki si ga lastite obe. Tega spora so veliko krivi ameriški kapitalisti, ki intrigujejo v boju za prirodne zaklade v spornem ozemlju. Tudi Brazilija je pritegnjena zraven, ker je v bližini in so se bitke med četami omenjenih držav vršile že tudi na njeni strani meje.

Evropo je razburilo odkritje, da Italija naskrivaj oborožuje Madžarsko, kateri pošilja municije. Avstrijski socialisti so izsledili blizu madžarske meje 50,000 pušk, ki so bile poslone iz Italije skozi Avstrijo. Italija in Avstrija sta se potem iz-

JAPONSKA V VOJNI HISTERIJI

Militaristi na Japonskem so s svojo propagando in hujskanjem spravili ljudstvo v histerično vojno razpoloženje. Pripovedujejo mu o nevarnosti, ki proti Japonski iz Amerike, Rusije in Kitajske. Nove japonske čete odhajajo v Mandžurijo in v provinco Jehol ob Mandžuriji, katero si Japonci laste v prid "neodvisne" mandžurske države. Japonci so spravili v zagato tudi ligo narodov. Državniki se na njenem zborovanju v Ženevi pričakajo, kako bi japonske generale pomirili in

pridobili japonsko vlado za mirnejšo politiko na Kitajskem. Japonska je kršila mirovne pogodbe lige narodov in one, ki jih je sklenila s drugimi državami, npr. Kelloggov pakt. Vesilele bi zdaj morale z njo obratovati, kar bi bržkone vodilo v svetovno vojno. Vrhutega tudi same niso nič boljše. Eni evropski državniki celo simpatizirajo z Japonsko v njenem osvajanju Kitajske, medtem ko jo radi javnosti obsojajo. Na sliki je oddelček japonskih čet, ki tabore v Mandžuriji.

SOCIALISTI ZA ENOTEN BOJ DELAVSTVA PROTI FAŠIZMU

Apel socialistične internacionale. — Proglas neodvisnih delavskih strank. — Divjanje Hitlerja v Nemčiji

Nemčija je v nevarnosti sličnega procesa, kot se je izvršil v Italiji. Fašistične čete v Nemčiji so zdaj "legalizirane" in lahko svobodno pobijajo socialiste in komuniste. Tudi fašisti v Avstriji so dobili v novi nemški vladi veliko vzpodbo. Hitler grozi, da ostane diktator Nemčije neglede kako izpadejo državnozbornske volitve dne 5. marca. Mussolini pa kuje zveze in išče priliko, da zaplete Evropo v novo vojno.

V tem položaju je eksekutiva socialistično-delavske internacionale izdala proglas na komunistično internacionalo v Moskvi in na delavstvo v komunističnih strankah, v katerih ga poziva na sporazum s socialisti in na enotno borbo proti fašizmu.

V Nemčiji je socialistično in komunistično delavstvo prošle tri tedne večkrat skupno demonstriralo in imelo nekaj skupnih shodov, ampak ker komunisti še niso prenehali s svojo staro taktiko večnega "razgaljevanja" in "razkrinkavanja", so skupni akciji glavljene na pot še vedno velike ovire. Razveseljivo je, da prihaja na komunistične voditelje pritisk od delavcev samih, ki zahtevajo, da se v tej kritični dobi, ko gre za obstoj delav-

skega gibanja, preneha z bratomornim bojem. Neodvisne delavske stranke, namreč one, ki ne pripadajo nobni internacionali, so istotako izdala manifest, v katerem pozivajo socialistično in komunistično internacionalo v združenje za skupen boj vsega delavskega razreda proti naraščajoči reakciji. Manifest so podpisale Angleška neodvisna delavska stranka, norveška delavska stranka, danska neodvisna soc. stranka, poljska delavska soc. stranka in več drugih. Izmed teh je norveška edina, ki je močna in vplivna. Zato manifest teh struj nima toliko pomena, kakor pa apel eksekutivne socialistične internacionale, ki proglašča solidarnost delavskega razreda. Ako se stranke obeh internacional sporazumejo za enotno akcijo, bodo nepremagljive.

Polom "rekonstrukcije" Rekonstrukcijska finančna korporacija je posodila bankam, železnicam, zavarovalnicam in nekaterim drugim korporacijam približno dve milijardi, toda ta posojila bank niso utrdila. Vse, ki jih je razdala, niso delavcem v ničemer pomagale, nego edino bogatim posameznikom.

ZELO POGOSTE POČITNICE

Demokratski in republikanski župani, gubernorji in drugi politični uradniki zahajajo pozimi pogosto v Florido, v California, v evropska prezimska, na Kubo itd., poleti pa v letovišča. Razni aldermani, poslanci, gubernorji itd., zapravljajo ljudski denar v izletnih krajih in se udajajo veseljačenju in orgijam, doma pa izvršujejo njihove posle na-

mestniki in najeti uradniki. Tudi predsednik republike ima običaj, da veliko počiva. Tega bi v tej krizi ne smeli, če bi bili res ljudski zastopniki. Ampak niso. Njim je za službe, katere jim donosajo vire, da lahko razkošno živijo, potujejo in se zabavajo, medtem ko ljudstvo doma ječi pod pezo mizerije.

KRVAVI SPOPADI MED FAŠISTI IN ZAVEDNIMI DELAVCI V NEMČIJI

Dne 5. marca ima 15 milijonov volilcev v Nemčiji odločiti, ali so za ali proti fašizmu. Kandidate za poslance ima 14 strank. V poštveh jih pride v glavnem le šest. Na eni strani je fašistična in nacionalistična, kateri zdaj tvorita vlado. Na drugi strani pa socialistična, komunistična, katoliška (centrum) in bavorska ljudska stranka. Vse te, ki so proti fašizmu, pa so ob enem v boju druga proti drugi. Razen komunistične so vse opozicijske stranke za parlamentarno vlado in proti diktaturi.

Hitlerjeva vlada je odvzela vsem strankam opozicije tiskovno in zborovalno svobodo. Od 1. januarja je bilo v populčnih bojih ubitih 35 komunistov, 21 socialistov, 15 fašistov, dva policaja in devet delavcev, o katerih ne vedo, kateri stranki so pripadali. Ranjenih pa je bilo več tisoč oseb. Po najnovejši vladni odredbi policija ne sme več protektirati socialistov in komunistov pred fašističnimi četami, ki zdaj nastopajo z odobrenjem vlade v vlogi nekatere državne milice. Udirajo v socialistične in komunistične tiskarne ter druge ustanove in razbijajo kar jim pride pod roko. Tudi ustanovam katoliškega centra nima priznanja. Delavci se kajpada branijo, kar dokazuje dejstvo, da socialisti in komunisti niso edini, ki so bili ubiti v teh bojih. Dan obračuna pride tudi za Hitlerja in njegove vodilne pajdaše.

Kanada noče legalne komunistične stranke

Kanadska poslanska zbornica je z 89. proti 45. glasovi odklonila predlogo, ki določa legaliziranje komunistične stranke. Predlagatelj je bil delavski poslanec in socialist, ki sicer ne soglašča s taktiko komunistov, je pa za svobodo političnega izražanja in delovanja.

Proletarcu tisoč novih naročnikov. — Zvezi najmanj 25% novih članov

V PRIHODNI številki, ki izide na 8. straneh, bo objavljen proglas posebnega agitacijskega odbora Jugoslovanske socialistične zveze, v katerem so Anton Garden, Joško Oven, Chas. Pogorelec in Frank Zaitz. Tiče se vprašanja lista in Jugoslovanske socialistične zveze.

Radi lista je bilo sklenjeno, da se mu za določeno dobo naročnino zniža in začne s kampanjo, v kateri mu je treba dobiti najmanj tisoč NOVIH naročnikov. Stvar je resna. Ali gremo v akcijo in zasiguramo obstoj listu, kakor smo mu ga v vsaki prejšnji krizi, ali pa ga bo treba spremeniti v mesečnik, če ne celo popolnoma prenehati. Odbor je uverjen, da tega ne bo treba, AKO SE VSI, KATERIM JE ZA OHRANITEV NAŠEGA GLASILA, ZAVZAMEMO, DA VSAKDO PO SVOJIM MOČEH STORI KOLIKOR MORE V PRID "PROLETARCA".

Enako važno vprašanje v naši agitaciji je naloga pojačanja klubov JSZ. Medtem ko so socialistični klubi med ameriškim delavstvom napredovali skozi vse prešlo leto in napredujejo tudi sedaj, je JSZ narasla le za 88 članov. Agitacijski odbor socialistične stranke določa v svojem štiriletnem načrtu, da morajo socialistične postojanke letos dobiti najmanj deset tisoč novih članov. Nalogo bodo izvedle.

Odbor je odločil, da mora JSZ dobiti do 31. decembra najmanj 25 odstotkov več članov kakor jih ima sedaj, kar znači, da jih bo ob koncu leta, če agitacijski načrt izvedemo, imela nad tisoč. To je malo število in LAHKO dosegljivo. Ni pa lahko v nezadostni agitaciji. Če se bi dela lotilo le MALO ŠTEVILO članov, je naravno, da ne bo uresničen ne en ne drugi načrt.

Med zavednimi slovenskimi delavci je kljub krizi še vedno dovolj volje in energije, da bodo kos nalogi, ki je tu pojasnjena. Zdaj je NAŠ DAN. Zdaj delavcem ni treba dokazovati, kaj imajo pričakovati pod kapitalizmom, ker udarce čutijo in jih bodo čutili, dokler ne bo socialistično gibanje dovolj močno in vplivno. Naša kampanja se prične 15. marca in bo trajala za Proletarca do 15. junija in za klube JSZ do 31. decembra. Prečitajte proglas in naznanila v prihodnji številki, potem pa NA DELO, in CILJ bo dosežen!

Provokatorji in goljufi v komunističnih vrstah

Newyorški New Leader je priobčil članek o pravilnosti svojega stališča, da človek nikoli ne ve, kje se neha komunist in prične agent provokator, in v dokaz navaja objave iz uradnega glasila komunistične stranke o izključenih članih, ki so izrabljali vodilne pozicije v privatne namene, ali pa so bili vladni in kapitalistični špijoni, torej provokatorji. Med drugim navaja iz ene same številke komunističnega glasila sledeče:

"Delavci in delavske organizacije svarimo pred sledečimi švindlerji:"

Nato pojasnjuje, kako se je v kom. stranki zaznalo, da je član Morris Bier "švindler najgršje vrste"

George Clark (alias Thompson) je bil izključen iz kom. stranke, ker se je izkazalo, "da je lopov in zdražbar prvega reda." Pridobil si je zaupanje in se prikopal na odgovorno mesto v Unemployed Council in v International Labor Defense, kjer je poneverjal denar...

Proglas nadaljuje: "Dalje naj se delavci varujejo sledečih dveh podgan: Prva je George Brown, ki je bil izključen, ko se je izvedelo, da je špijon (stool pigeon) in da je v službi vlade. Druga podgana je P. S. Green (Greenbaum), ki je imel odgovorne pozicije v raznih komunističnih

organizacijah ter jih izrabljal v privatne "raketirske namene".

Tako je komunistično glasilo samo prisiljeno "razkrivati" vodilne člane svoje stranke. Umevno je, da so vsi ti Bieri, Clarki, Thompsoni, Browni, Greeni in drugi "razkrinkanci" marljivo pozivali v "revolucionarno borbo", zmerjali na vso moč in tolkli po "izdajalskih socialistih" ter jih "razgaljali". To je namreč "pravo revolucionarno delo". Ni čuda, da ga vlada podpira!

Marxova zgodovinska razstava v Londonu

Ob 50-letnici smrti Karla Marxa bo dne 11. in 12. marca v Londonu posebna razstava, ki bo portretirala življenje Karla Marxa v času, ko je živel in delal v Londonu. Dalje bodo razstavljeni mnogi njegovi rokopisi, knjige in razni predmeti, ki jih je rabil pri svojem delu. Razstava bo ob enem predstavila razvoj marksizma od početka do danes. Vršila se bo v poslopju, v katerem je glavni stan angleške delavske stranke.

MNOGI NE VEDO.

Ali veste, da zaleže agitacija med delavci več, kot pa samo golo kritiziranje in apeliranje brez akcije?

ZVEZNI DOHODKI SO ZELO ZNIŽANI KLJUB ZVIŠANIM DAVKOM

V prvih sedmih mesecih letočnega fiskalnega leta so bili dohodki zvezne vlade 113 milijonov dolarjev nižji kot leto poprej vzlic temu, da so bili razni federalni davki zvišani in so vladni krogi ter kongresniki pričakovali, da bodo prinesli zvezni vladi okrog eno milijardo dolarjev več dohodkov. Vlada je prejela veliko manj dohodninskega davka, ker ga zdaj le malokdo plačuje. Sedanje razmere dajejo korporacijam in posameznikom priliko na račun dohodkov znižavati (odpisovati) vrednost, in s tem porabijo lahko čisti prebitek v druge svrhe, vlada pa je ob davek. Tudi poština, ki je bila zvišana, ni prinesla domnevanih dohodkov.

OBNOVITE NAROČNINO!

Ako le mogoče, obnovite naročnino takoj, ko vam poteče.

List za interes delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek. Izdaja Jugoslovanske Delavske Tiskovne Društva, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inesmetivo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Val rokopljal in oglašaj morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC Published every Thursday by the Yugoslav Workers' Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor Frank Zajta Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES: United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC 3839 W. 26th ST., CHICAGO, ILL. Telephone: Rockwell 2864.

546

Zaupanje v vlado

Neglede na zadolženost in naraščanje deficita zvezne vlade imajo federalni bondi vseh vrst izmed vseh največjo vrednost, da si donosajo nizke obresti. Kadarkoli izda zvezna vlada nove bonde, je povpraševanje po njih ogromno, ker jih hočejo banke, posamezniki in korporacije. Večkrat je naročil zanje desetkrat, dvajsetkrat in tudi tridesetkrat več, kot pa znaša vsota izdanih bondov. Vzrok temu je, da je zvezna vlada edina, ki ima še zaupanje, vsaj kar se vložb v njene bonde tiče. In če se to izgine, sledi panika in finančni ter gospodarski krah bo popoln.

Tudi bondi posameznih držav in občin so bili smatrani za varne do te krize. Večina niso v opasnosti, razen če se bo kriza nadaljevala. V dobi špekulacijske orgije so izdajale bonde vrh bondov, kar jih je do vratu zadolžilo in marsiktero občino ali okraj pognalo na prag bankrota.

Privatne korporacije in banke so špekulirale in se igrala z ljudskim denarjem tako zelo, da so danes čisto diskreditirane. Če bi sedeli v kongresu ljudski namesto kapitalistični zastopniki, bi socializirali bančni sistem in pripravili vsa potrebna pota za socializacijo temeljnih industrij.

Norman Thomas ima čisto prav, ko pravi, da kakorkoli so administracije občin, okrajev, držav in zvezne Unije korumpirane, so še vseeno manj goljufive, kakor pa administracije privatnih denarnih zavodov in korporacij.

On pravi, da je uprava mesta New York gnala in koruptna, ali v primeri z graftom in tatvinami v Insuiovin in mnogih drugih korporacijah ter propadlih bankah, so tamani, ki vladajo New York, pritlikovci. Vzlic temu kapitalistično časopisje trdi, da vladam in upravam mest ni zaupati, nego le privatnim zavodom in privatnim korporacijam, ker so "bolj poštene" in "veliko bolj vestne". Dejstva, ki se odkrivajo dan za dnem, dokazujejo, da si baš privatne korporacije najbolj prizadevajo spraviti v politične urade take ljudi, kateri so jim pripravljene služiti in sprejemati podkupnine za usluge. In medtem, ko je nad političnimi uradniki vendarle vsaj nekaj kontrole, — izpostavljeni so kritiki in morajo se zagovarjati in opravičevati pred volilci, — je korupcija v korporacijah skrita in o nji se izve šele če pridejo v polome in bankrote.

Kdo podpira komuniste?

Delavski list Maryland Leader pravi, da pomaga k vzdrževanju komunistične stranke vsakdo, ki prispeva ali drugače podpira komunistične "slepilne" organizacije. "Slepilne" pomeni, da poslušajo kot "nepriustranske" ali pa celo kot liberalne organizacije, ker bi pod resnično označbo ne dobile pristašev in ne denarja.

Charles Langner dokazuje v reviji "Advance" (glasilo unije A. C. W. A.), da imajo komunisti izredno visoko število plačanih organizatorjev in uradnikov, gmotna sredstva pa si dobe s kolektami za International Labor Defense in razne posebne obrambne odbore, dalje s sredstvi, ki jih dobe v Trade Union Unity League, "Hands off China", Friends of Soviet Union itd. Za svoje časopisje so nakolektali že stotisoče dolarjev. Vodstvo njihove stranke porabi vsako priložnost, katero drammatizirajo, da dobe v časopisju mnogo brezplačnega oglašanja, in to jim pripomore do velikih udeležb na shodih in do visokih kolekt.

"Vzlic temu obsežnemu plačanemu komunističnemu aparatu," piše Langner, "kljub marsiranju brezposelnih pod njihovim vodstvom v Washington, vzlic številnim 'slepilnim' organizacijam pa so dobili v lanski volilni kampanji le dobrih 100,000 glasov." Navaja njihove demonstracije, njihovo spretost pri oglašanju izgrediv, njihovo drznost, a kljub temu se med ameriškim ljudstvom ne morejo utrditi kot politična stranka. Njihov napredek leta 1932 je bil v številu glasov in po odstotkih članstva veliko manjši kakor pa napredek socialistične stranke, kateri posvečajo največ svojega boja.

Giuseppe Zangara, ki je v Miamiu akual ustreliti predsednika Roosevelta in pri tem nevarno obstrelil čikaškega župana Cermaka ter tri druge osebe, je bil za svoj čin obsojen na 80 let zapora. "Čemu ne dvajset let več?" je vprašal sodnika. Ko so ga vprašali, če dejanje obžaluje, je rekel, da mu je žal je to, ker se mu namen ni posrečil. Na tej sliki je Zangara označen s sulico. Na desni je sodnik, ki je izrekel kazen. Zangaru niso mogli dokazati nikakih zvez z radikali. V volilnem imeniku je registriran za republikanca.

Velika Marxova spominska slavnost — Priredba bo v prid Proletarca

Chicago, Ill. — Meseca marca bodo imele delavske organizacije po vsem svetu spominske priredbe k 50-letnici smrti največjega sociologa in glavnega utemeljitelja znanstvenega socializma, Karla Marxa.

Klub št. 1 JSZ v Chicagu bo priredi v nedeljo 26. marca ob 2:30 popoldne v dvorani SNPJ. Glavne točke sporeda so sledeče:

- 1.) Nastop deškega tamburaškega zbora srbskega kluba št. 20 JSZ. Igral bo Internacionalno in par drugih selekcij.
- 2.) Nagovor o pomenu delavskega tiska. Chas. Pogorelec.
- 3.) Enodejanka "Za narodove žulje". V nji nastopa 12 oseb. Vrši se v katerikoli slovenski naselbini v Ameriki, kjer se naši agitatorji trudijo razširiti "Proletarca". Igra predstavlja večjo pivsko družbo, v kateri pojejo, pijejo in politizirajo.
- 4.) Deklamacija.
- 5.) Nastop soc. pevskega zbora "Sava" pod vodstvom Jakoba Muha.
- 6.) Enodejanka v angleščini, ki je zajeta iz življenja brezposelnih delavcev v sedanjih razmerah.
- 7.) Govor Joško Ovna o Karlu Marxu.
- 8.) Nastop tamburaškega zbora.
- 9.) Igra v enem dejanju "Krst revolucionarja". Godi se v Parizu v času, ko je umrl Karl Marx.

10.) Nastop češkega socialističnega pevskega zbora "Karl Marx" pod vodstvom opernega dirigenta Františka Kubine.

Igro "Za narodove žulje" je priredil Fr. Zaitz. "Krst revolucionarja" je spisal Joško Oven. Režiserji teh enodejank so Fr. Zaitz, J. Oven in John Rak.

Ako bo ta spored v čem spreminjen, bomo občinstvo obvestili.

Pribitek priredbe je namenjen "Proletarcu", ki ima v tej krizi zelo težak boj za obstanek in potrebuje opore.

Vstopnice v predprodaji so po 40c. Dobe se pri članih kluba št. 1 JSZ, pri članih slovenskega soc. kluba na north side, v uradu srbske soc. organizacije na 2250 Clybourn Ave. in v uradu "Proletarca".

Program, ki smo ga tu navedli, je dvakrat vreden omenjene vstopnine in dostojen k pomenu te priredbe.

Po sporedu bo zabava v obeh dvoranah. V gornji bo igral J. Kochevarjev orkester. P. O.

Pionirji odhajajo

West Allis, Wis. — Smrt je zopet posegla v delavske vrste. Zadnjič sem poročal, da nam je zvela sodruga L. Berganta, zdaj pa Ant. Magistra. Tako se krejijo naše vrste — številni pionirjev, ki so orali in delali v naših naselbinah na društvenem polju in v socialistični agitaciji, se vido-ma vnajša.

Pokojni Anton Magister je bil star 48 let. V Ameriki je bil okrog 30 let, od tega zadnjih 28 let v Milwaukeeju, kjer je več let imel gostilno. Bil je član druž. "Stoga" št. 16 SNPJ od ustanovitve do konca svojih dni, ustanovni član kluba št. 37 JSZ in član društva "Bled" JPZS.

Podlegel je raku. Pred petimi meseci se je preselil v Texas, da si v ugodnejši klimi izboljša zdravje, ampak sreča mu ni bila mila. Tudi tam je nastal mraz in valed nagle spremembe v temperaturi se je prehladil, kar je pospešilo njegov konec. Njegova čuječa soproga je bila z njim in se trudila, da mu v boleznih čim bolj olajša življenje. Njegovo truplo je bilo prepeljano v Milwaukee. Pokopan je bil 20. februarja civilno. Udeležba pogreba je bila velikanaka. Nad dve sto avtov je bilo v sprevedu. Soc. pevski zbor "Naprej" mu je ob rakvi zapel "Ptičke, jaz vprašam vas". Zadnja leta ni bil aktiven, ima pa velike zasluge kot pionir.

Pokojnik je bil doma iz Sostra, fara St. Lenard pod Ljubljano. Tu zapuša soprogo, pet hčera in sina v starosti od 6 do 24 let, vsi dobro preskrbljeni. V njihovi veliki tugi jim izrekamo iskreno sočutje. — Joe Radelj.

Posetite predavanje!

Cleveland, O. — V Slov. delavskem domu na 15335 Waterloo Rd. bo v torek 7. marca ob 8. zvečer predavala sodružica Elden LaMarr o tehnokraciji. Vrši se pod pokroviteljstvom kluba št. 49 in soc. organizacije 32. warda. Po predavanju, ki bo v spodnji dvorani, sledi zabava. Vstopnina je 10c.

Listnica uredništva

Več dopisov je izostalo. Priobčeni bodo v prihodnji številki, ki izide na 8 straneh. V nji bosta med drugimi povedala svoje mnenje o listu iz razporedbi gradiva Ivan Jontez in Frank Novak.

Joško Oven bo predaval na north side

Chicago, Ill. — Dne 18. februarja t. l. je bil ustanovljen na severni strani našega mesta klub JSZ, v katerem je pristopilo že lepo število zavednih delavcev in delavk.

Novi klub bo zaeno z drugimi postojankami soc. stranke storil vse v svoji moči, da se delavstvo čimprej organizira in postane dovolj močno, da porazi krivice in si izvzogne trajno blagostanje.

Novi klub na north side bo poleg agitacijskega vršil tudi prosvetno delo. V ta namen je na klubovo prihodnjo sejo v soboto 11. marca ob 8. zvečer povabilen s. Joško Oven. Predmet njegovega predavanja bo "Pet in kaosa".

Poleg članov so na to predavanje vabljene vsi rojaki in rojakinje, ki žive na north side. Seja in shod vrši na omenjeni datum v prostorih srbskega kluba št. 20 JSZ, 2250 Clybourn Ave.

Navzoč bo tudi Chas. Pogorelec, tajnik JSZ, ki bo novemu klubu na uslugi s pojasnilni, kolikor potrebno. Odbor.

O zmrzjenih bankah itd.

New Holstein, Wis. — Tu se imamo po stari navadi. Po pravici povedano, imamo se dobro, kajti jamrati smo se naveličali in se tudi ne izplača. Praznih žepov smo se že tudi privadili. Če se iztakne kje ščastico, se kar začuditi, tako so že redke.

Ako si danes brok, ima to tudi svoje dobre strani. Ne bojš se tatov, ne inflacije. Ako pa imaš denar v hiši, se vstrajš vsake sence, misleč, da ti zakliče "roke kvišku!" Skriti denar v zemljo ni varno, ker pridejo lahko miši do njega. V banki pa zmrazne tako, da se več ne otaja.

V sosedem mestecu Kiel sta bili dve banki. V zadnjem velikem mrazu sta obe "popokali". Vlagatelji so bili v skrbih prej, zdaj pa jim je še hušje. Najboljše je torej, ako si "brok".

Drugače smo tukaj in po Wisconsinu v splošnem skoro stoprocentno demokratski. Vlado v državi in vlado v Washingtonu smo dali demokratom. Zdaj čakamo 4. marca,

kajti potem bomo pili tistega iz ječmena. (Morda.)

Še nekaj moram povedati. Ker rad iztegujem vrst, sem zavohal da bo Sheboyganu 5. marca velika reč. Ker nočem, da vas bi predolgo mučila radovednost, vam izdam, da bo omenjenega dne vprizoril klub št. 235 JSZ znano komedijo "Trije vaški svetniki". Vršila se bo v Pinkovi dvorani na 9. cesti in Indiana Ave. Smeha bo toliko, da ne bomo prav nič mislili na krizo, nego samo na zagate treh vaških kajonov, ki so se delali zelo vzorne in moralne, a ob enem na skrivaj plačevali — zakaj so plačevali, pa izveste na predstavi. Fred Toman.

Veselica v Little Fallsu

Little Falls, N. Y. — Četudi je naša država na glasu, da ima največ denarja, največje banke, največje hiše, največ milijonarjev in največji vpliv, je v nji tudi veliko revščine. Plače delavcem so znižane kakor drugod. V velikih mestih jih je veliko v krušnih vrstah. Pri nas v Little Fallsu pa se rinemo skozi krizo kolikor najboljše moremo. Zasluzek, kdor ga ima, je slab. Pravilo danes pa je, "boljše malo kot nič", zato kompanije vzlic skrbeni medzi niso v tiski za delavce.

Naš klub št. 14 JSZ ima svoje težkoče, ki pa obstoju kluba niso nevarne. Le malo več zanimanja bi človek želel. Pa bo prišlo (zanimanje), čeprav počasi. Druga delavcem itak ne kaže, kot da se začno zanimati in se organizirati, kajti kriza je večja od tedra do tedna in niti tolažila nove administracije je ne bodo omilile, kakor ni mogel Hoover.

V soboto 25. marca priredi klub št. 14 veselico, na katero je sedaj vabimo rojake tu in v okolici. Poleg tega, da boste deležni razvedrila, boste s svojo prisotnostjo pomagali klubu gmotno. Želim, da se bi iz New Yorka tudi drugi večkrat oglasili v Proletarcu. Poročevalec.

Socialisti v Nokomisu nominirali kandidate

Nokomis, Ill. — Tukajšnji socialisti so nominirali za občinske volitve popolno listo kandidatov. Za supervisorja je nominiran Chas. John Holloway, za mestnega klerka Carl Wattne, in za assessorja John T. Lakin. Za mirovne sodnike (pet jih je treba izvoliti) so socialistični kandidati Slovec Frank Luschnigg, Wm. Taylor, Geo. Janzickovich, Robert McLean in Chas. E. Harmer. Volski odbor kandidira na socialistični listi Neil McPherson.

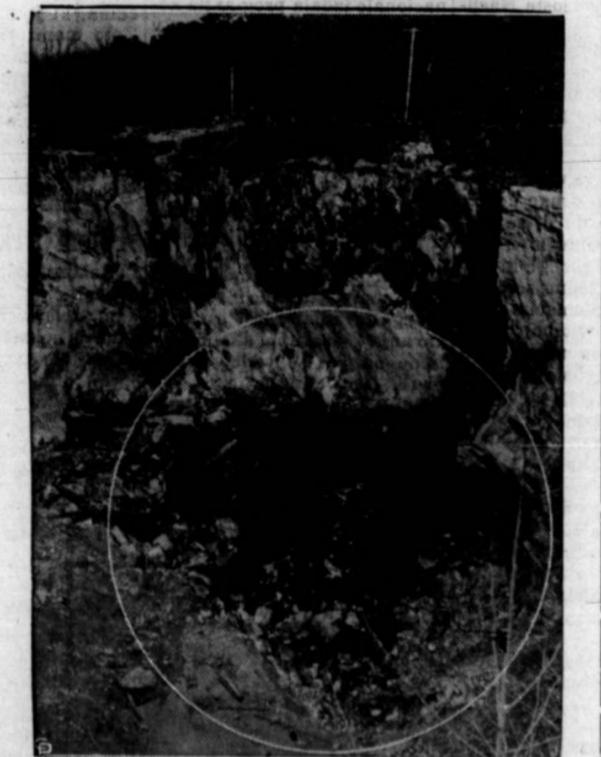
Predavanje v klubu št. 37

Milwaukee, Wis. — Članstvo kluba št. 37 sporočamo, da se prihodnja seja dne 9. marca prične točno ob pol osmih zvečer, iz razloga, da bo regularni dnevni red toliko preje končan. Po seji bo predavanje in diskuzija. Frank Poličnik, tajnik.

Razprave in predavanja

Chicago, Ill. — Dne 24. feb. je v klubu št. 1 predaval Ivan Molek o denarnem sistemu. V kratkih obri-sih je podal razvoj denarnega sistema od početka do danes. Govoril je o sedanjih deflaciji in o zahtevah za inflacijo. Njegovo mnenje je, da se Zedinjene države inflaciji v eni ali drugi obliki ne bodo mogle ogniti. Deflacija kot inflacija sta odsev abnormalnih razmer v kapitalizmu. Diskuzije o predmetu se je udeležilo več članov. Dne 24. marca bo v klubu št. 1 predaval Joško Oven.

NESREČA V KAMNOLOMU

Dne 9. feb. je plast kamenja v kamnolomu v Fletcherju, N. Carolina, zasmola sedem delavcev. Deset tisoč ton apnenca je ležalo na njih, ki ga je bilo treba izvostiti stran, predno so jih dobili iz težkega groba. Krog na sliki zaznamuje prostor, kjer se je nesreča zgodila.

Zgodovina delavskega gibanja na Slovenskem

PRIPREDIL ANTON KRISTAN

(Nadaljevanje.)

"Slovenec" št. 186, 14. VII. 1896, letnik XXIX. pa piše:

"(Shod delavskih stanov.) Za bližnja dva praznika sta v Ljubljani napovedana dva shoda in sicer shod zastopnikov krščansko-socialnih delavskih stanov in strankarski shod socialnih demokratov. — Živahno gibanje mej socialnimi demokrati je pač najrenejši opomin, kako treba vse sile napeti, da obvarujemo slovenski narod pred socialdemokratsko povodnjo. Zato želimo, da se na shodu krščansko-socialnih delavskih stanov, kakor lani, tako tudi letos počive v srečnosti in vstrajnosti vrli krščansko-socialni bojevniki ter da z novimi močmi hite vsak na svoj dom, kjer naj širijo zanimanje za krščansko-socialno organizacijo delavskih stanov, ki je najboljša jezar proti pogubni socialni demokraciji."

Zanimive so te časopisne beležke. Klerikali in narodni liberalci so opazili, da se je nekaj pomembnega zgodilo.

In res: Začelo se je sistematično težavno delo: organizirati jugoslovanski proletarijat, seznanjati ga s socialističnimi načeli, vzgajati ga za sodruga organiziranih delavcev v ostalem svetu. Nastala je jugoslovanska socialna demokratska stranka.

Šestemu rednemu strankinemu zboru avstrijske socialne demokracije, ki so ga sklicali dr. Viktor Adler, Heinrich Beer, Ignac Dazsynski, dr. W. Ellenbogen, Antonio Germ, Josef Holzhammer, Karl Korinek, Anton Nemeč, Johann Novak, Julius Popp, August Radimsky, Hans Resel, Eduard Rieger, Franz Schuchmayer, Rudolf Smetana, Josef Tom-schich, Josip Zaverdnik in Eduard Zeller, in ki je zboroval od 6. do 12. junija 1897 na Dunaju v hotelu Weinberger, je bilo predloženo nastopno poročilo o ustanovitvi jugoslovanske socialno-demokratske stranke, ki je objavljeno v "Verhandlungen des sechsten Parteitagcs" (str. 32, 33, 34) pod naslovom: Kreis Kraim.

Poročilo se glasi: Socialnodemokratske organizacije jugoslovanskih področij Avstrije so se 27. in 28. avgusta 1896 v Ljubljani na jugoslovanskem strankinem zboru konsolidirale v sklenjeno stranko. Socialno demokratske ideje so našle pri delavstvu teh dežela pristop in porazumevanje, zlasti odkar se je ustanovil strankin list "Delavec". Po tem strankinem zboru se je gibanje prav razveseljivo povzdignilo, v razmeroma kratkem času doseženi rezultati in zvesta vnetost sodrugov za proletarsko stvar daje najlepše nade za bodočnost.

Stranko reprezentira okrogno zastopstvo s sedežem v Ljubljani, ki ima sledeče politične organizacije:

1. Lokalno organizacijo v Ljubljani, obsegajočo tudi še okraj Ljubljano;
2. okrajno organizacijo za Spodnji Stajer v Celju;
3. okrajno organizacijo za okraj Litijo v Zagorju ob S.;
4. okrajno organizacijo za Notranjsko v Idriji.

Nadalje se namerava ustanoviti politična organizacija v Novem mestu za Dolenjsko in v Trstu za Primorsko.

Strokovne organizacije so najbolj številno zastopane v Ljubljani sami; organizirani so tam kovinarji, mizarji, tiskarji, pripadniki oblačilne industrije, strojarji, peki in sobni slikarji. Nekatere teh strokovnih organizacij imajo svoje člane tudi na kmetih. Poleg njih obstojita še na socialno demokratskem principu splošno delavsko pravovarstveno, izobraževalno in podporno društvo ter delavsko pevsko društvo. Razpuščeno društvo prometnega osebja Avstrije je imelo v Ljubljani dve podružnici in po eno v St. Petru, Divači, Nablrežini in Trstu. Z zadovoljstvom moramo konstatirati, da razpust društva pri bivših članih omenjenih podružnic ni rodil uspeh, ki ga je vlada pričakovala.

Na Kranjskem sta še dve strokovni organizaciji: podružnica splošnega rudarskega društva za alpske dežele v Zagorju ob Savi, ki ji so včlanjeni tudi nekateri kmetje, ter ena v Idriji.

Končno bi bilo omeniti še politično društvo Bodočnost v Ljubljani, katerega delovanje se razprostira po celi Sloveniji. Podobno društvo se namerava ustanoviti tudi v Trstu.

Na Spodnjem Stajerskem je več podružnic splošnih strokovnih društev, kakor tudi stajerskega delavskega pravovarstvenega, izobraževalnega in podpornega društva. V Trbavljah pa je za Trbovlje in Hrastnik podružnica rudarskega društva.

Pripravljalo se je v provinci ustanoviti mešanih strokovnih društev, tako v Domžalah, Dadečah, na Jesenicah itd. Tudi v Istriji se kaže precej zanimanja za socialno demokracijo in je pričakovati v dogledni dobi tudi tam ustanovitev organizacij.

(Dajte prihodnjic.)

Kdor spozna potrebo kakšnega dela in pravi danes "hočem", jutri se mu pa ne zdi važno, pojutrsnjem se mu pa ne ljubi, ne bo nikdar storil nič velikega.

P. ZOLA: RIM

Poslovenil Etbin Kristan.
(Nadaljevanje.)

Pred vsem je bil tega kriv atavizem, sila zgodovine, dolga vrsta dedičev Cezarjev, papežev, pontifiksov, ki se jim je še vedno v žilah pretakala kri Avgustova in je terjala vlado sveta. Četudi so stanovali v Vatikanu, so vendar prihajali iz cesarskih hiš v Palatinu, iz palače Septimija Severa, in v nestetih stoletjih ni njihova politika nikoli zasledovala drugih sanj kakor rimsko gospodarstvo, sanje o premaganih narodih, ki si jih je podložil Rim in ki ga slušajo. Brez te svetovne države, brez te popolne posesti teles in duš izgubi katoličanstvo pravico do življenja; zakaj cerkev more le politično priznati obstoj kraljestva ali cesarstva. Kralji in cesarji so le enostavni začasni odposlanci, ki imajo voditi narode, dokler jih ne vzame cerkev nazaj. Vsa ljudstva, človeštvo v svoji zemlji je last cerkve. ki jo je dobila od Boga. Če niso dandanašnji v njeni posesti, se je le uklonila sili in se vdala dejanskemu položaju, ali to priznava le s pridržkom, da je prilastitev kaznjiva in da se ji po krivem odkrepa, kar je njeno; pri tem pričakuje, da se izpolni obljube Kristove, ki ji vrne tisti dan, ki je določen, za vse večne čase zemljo in ljudi in vsegaamogočnost. To je pravo mesto bodočnosti, katoliški, drugi vladajoči Rim. Ta Rim pripada sanjam. Rimu je prerokovana tudi večnost, in rimska tla sama so podala katoličanstvu neugasno žejno po neomejeni oblasti. Usoda papeštva je torej tako spojena z usodo Rima, da bi papež izven Rima ne bil več katoliški papež. In mahoma je Pierre, sloneč ob ograji in ustrašen zroč iz višave v prepad, kjer se je mračno, trdo mesto popolnoma razblinjalo v pekočem solncu občutil zono, ki ga je siloma obhajala ob misli na bitnost in stvarnost. Zdjaj je bilo dognano: Če sta Pij IX. in

Lev XIII. sklenila, da ostaneta v Vatikanu kakor v ječi, se je zgodilo le zategadelj, ker ju je potreba vklepala v Rim. Papežu ni dano na prosto voljo, da ga zapusti in se presele in da ostanj drugod glavat katoliške cerkve. In naj bi imel papež kolikor koli razumevanja za moderni svet, vendar ne bi imel pravice, da bi se odrekel posvetni moči. Prevzel je dedščino, katere ni moči opustiti, in njegova dolžnost je, da jo brani; razun tega gre za vprašanje življenja, o katerem v obče ni razpravljati. Zato je Lev XIII. tudi pridržal naslov gospodarja posvetne cerkvene oblasti, tembolj ker je bil kot kardinal kakor vsi drugi člani svetega kolegija pri volitvi sveto prisegel, da ohrani to oblast nedotaknjeno. Naj pridrži Italija še vse stoletje mesto Rim; tokom vsega stoletja bo papež sledil papežu, papež za papežem bo slovesno ugovarjal in terjal, da se mu vrne pravica. Tudi če bi prišlo v tem danes ali jutri do sporazuma, bi bil gotovo temelj ta, da se prepusti papežu kos zemlje. Ali se niso pravkar razširjale govornice, da je vladajoči papež označil za pogoj vsaj posest Levovega mesta in nevtralnost od morja do morja se gajoče ceste? Prav nič ni dovolj; ne more se izhajati od ničesa, če se hoče nazadnje imeti vse. Ali Levovo mesto, ta tesni kot, je že kosček kraljevske zemlje; potem je le treba zopet osvojiti ostalo—Rim, potem Italijo, nato sosedne dežele, končno ves svet. Cerkev ni še nikoli obupala, niti v onih dneih ne, ko je bila videti poražena, opeljena in umirajoča. Nikdar se ne odreče; nikdar se ne odpove Kristovim obljubam; zakaj cerkev veruje v svojo neomejeno bodočnost in se smatra za neugonljivo, za večno. Treba ji je le dati majhen kamen, na katerem spočije svojo glavo, pa že upa, da si pridobi polje, na katerem leži kamen, in državo, v kateri leži polje. Če ne more en papež doseči da se mu vrne dedščina, se bo s tem bavil drugi papež, se bo s tem bavilo deset, dvajset drugih papežev. Ta misel je navajala stiriinosemdesetletnega starca, da je podvzemal velikanska dela, za katera je bilo treba življenja mnogih pokolenj; bil je uverjen, da pridejo nasledniki, in da se bodo dela kljub vsemu nadaljevala in dovršila.

(Dalje prihodnjič.)

Adam Milkovič: Smola kapitalista Mejača

(Nadaljevanje.)
Doma se je zaprla Silva v sobo in premišljevala. Njen mož je vojni invalid! Zato ni nobenega ognja v njem! Seveda jo je hipoma prevzel strah pred prihodnostjo. Kaj bo sedaj?
Kaj bo res gramotno pogubljena? Prvi izhod, da bi svojo neprevidno dejanje podstavila Petru Mejaču kot maščevanje, je postal nemogoč. Kaj poreče sedaj on? Kaj v resnici ni nobenega izhoda več? Mogoče pa bi ji vendar še pomagal kak zdravnik? Vsekakor mora sedaj zabrisati vsako sled svoje nepoštenosti. V tem premišljevanju je opazila, da sili k njej v sobo Peter Mejač. Odklenila je in vsa potrta gledala vanj.
"Silva!" je rekel, ko se mu je zazdelo, da razume njeno bolelost. "Vem zakaj in odkod tvoja bolečina. Vendar vedi, da bom našel tudi za to nesrečo, zaradi katere trpim tudi jaz, tudi za to nesrečo bom našel zdravilo. Bil je pač že čas, da si spoznala odkod ta moja hladnost napram tebi kot ženska in še posebej kot žena; bil je čas, ampak vedno sem se bal tega razkritja, no, sedaj sem se moral razkrinkati, nesrečnež sem, žrtev vojne—in s to nesrečo sem moral braniti mojo čast pred ljudmi, ki so me hoteli še moralno upropasti."
Tedaj je Silva vstala in zajokala.
"Ne jokaj!"
Ampak Silva je jokala naprej. Peter Mejač jo še nikoli ni videl tako jokati. Nič si ni prikrila oči, kar tako je gledala vanj, tulila je, solze so ji tekale po licih in ves popačen obraz je imela. Tudi njemu je po-

stalo težko, pa je še rekel: "Potolazi se, Peter Mejač najde tudi v tem oziru za svojo in tvojo bodočnost izhod. Pogledaj," je rekel, "ravno danes sem doznal, da si je tudi nek drugi nesrečnež pomagal z operacijo. Treba je le denarja... O, da si nisem znal pomagati v onih srečnih časih! Le ne obupavaj! Bodi uverjena, da ti priskrbim takoj po operaciji dete in potem še vsako leto najmanj po enega!"
Ko bi bil Peter Mejač vedel odkod Silvina potrost, bi kajpada o svoji impotentnosti že davno prenehal govoriti. Ampak kaj, ko je pa Silva bila šele v četrtem mesecu! Takrat se ženskam še ne pozna tako. Silva se je bila le nekoliko odebela, ampak Peter Mejač ni prav nič vedel, koliko in zakaj se redi celo v dneh žalosti. Seveda, odebeline kuro je že držala nekaj mesecev sem in tudi jedla je rada pa je zato mislil Peter Mejač da končno tudi ni nič čudnega, če se je malo popravila. Povrhu vsega ga to še veseli, saj ji je sam svetoval tako; debeli ljudje pač želijo, da so tudi njih zakonski drugi čim bolj slični njim samim. Na to je bil Peter Mejač večkrat mislil in je tudi Silvi svetoval za odebelitev to in ono. No, sedaj šele je opaziti na njej prve znake. Da, to mu je zelo ugajalo in je še sam rekel enkrat Silvi: "Vidiš, popravlja se!"
"Popravilam se?" je rekla ona. "Pa se mi že kaj pozna?"
"Pozna!" je pritrdil Peter Mejač.
Skrbi so se še povečale... Kako le bo!
7. Razkrinkana bigamija. Taka sramota! Teta Jana

FARMARJI ZAHTEVAJO VIŠJE CENE

Farmarji v Wisconsinu, ki oskrbujejo Milwaukee z mlekom, so v sredi februarja zahtevali—to je, ustavili so dovoz mleka in zahtevali, da se jim zviša cena, ker se jim po obstoječih mlekarstvo ne izplača. Stavko-

Župan D. W. Hoan o položaju v mestih

Milwaukee, Wis. — Na seji mestnega odbora socialistične stranke meseca februarja je poročal sodrug Hoan, župan našega mesta o svojih vtisih na zborovanju županov 30. velikih mest, ki se je vršilo v Washingtonu.

Med drugim je poročal: Nad 6000 mest je naznanilo vladi, da so njih bondni dolgotvi že zapadli plačila, ker so mestne blagajne izčrpane. Mesto Detroit bi moralo plačati prejšnji mesec 43 milijonov teh bondnih dolgov, toda davkov je skolektalo samo 44 milijonov dolarjev. Podpora brezposelnim se je moralo silno omejiti in mestni vslužbeni so brez plač.

Podpora brezposelnim znaša v vseh drugih mestih samo 50 odstotkov količine, ki jo prejemaajo brezposelni v okraju Milwaukee, toda še to malenkostno podporo zadnje čase omejujejo, v mnogih krajih pa so še to malo odpravili, ker ni denarja.

Sodrug Hoan je opisoval dogodke pred člani senata in predsednikom Hooverjem v živilih barvah in dejal, da vlada v vladnih krogih silna zmeda, ker je končno prodrlo spoznanje, da so bili vsi dosedanjji ukrepi proti gospodarski krizi popolnoma brezuspešni in tudi napačni. Ko je eden izmed senatorjev vprašal Hoana, kaj naj storijo v tem položaju, jim je odgovoril: "Storite za ljudstvo vsaj toliko, kolikor ste storili za vebankirje..."
Fr. Novak.

Japich in Loyen ustanovljata "delavski klub"

Chicago, Ill. — Dne 20. feb. se je vršil pri Bergerju sestanek za ustanovitev slovenskega delavskega kluba. Z govorniki vred je bilo prisotnih 15 oseb. Sestanek je otvoril Chas. Renar, ki je pojamral, da je malo pravih delavskih klubov in izrazil nado, da bo to pravo zatočišče za slovenske delavce. Fr. Japich je v svojem nagovoru hvalil in grajal

Priredbe

APRIL.
JOHNSTOWN, PA.—Veselica in igra dr. "Naša sloga" št. 600 SNPJ. v soboto 1. aprila 1933. V Slov. del. domu na Moxham.
Opomba: Cena objavam v tej rubriki je \$1.00 za cel čas, to je za datuma priredbe. Vabimo podporna in druga društva, da oglašajo svoje priredbe v tej koloni.

Res. tel.: Rockwell 2816
Dr. ANDREW FURLAN
DENTIST
Phone: Roosevelt 1695-1696
1858 W. 22nd St. Chicago, vogal Lincoln Ave.
Office hours:
9-12 A. M. 1-5 and 6-8 P. M.
Wednesday, Thurs. and Friday, and Sat. all day and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Office hours: Monday, Tuesday

Trideset let kluba št. 1 JSZ

Prvi slovenski socialistični klub v Chicagu je bil ustanovljen 2. februarja l. 1901 na 1157 W. 17th St. v stanovanju pokojnega Franka Mladiča. Sklicatelj ustanovne seje je bil Frank Petrich. Okrog 12 oseb je bilo navzočih. Predsedoval je Fr. Mladič. V krogu tega prvega kluba je izšel tudi prvi slovenski socialistični list "Zora", toda korak je bil prenapravljen, in po treh izdajah je prenehala. Prva številka je izšla dne 3. avgusta 1901. Po neuspehu "Zore" je zaspal tudi prvi slovenski socialistični klub v Chicagu.

Naslednji socialistični klub, iz katerega izvira JSZ in Proletarac, je bil ustanovljen v jeseni l. 1903. Pripadniki so bili člani prvega kluba in nekaj novih. Sklicatelj je bil Albin Skubic. Klub je dobil veliko oporo v "Glasu Svobode", ki se je preselil v Chicagu iz Pueblo, Colo. Leto pozneje je bila ustanovljena SNPJ.

Nobena posamezna slovenska organizacija v Ameriki—centralne slovenske in tudi drugega jugoslovanskega delavstva tolikšne vloge, kakor klub št. 1 JSZ.

Zgodovinski opisi tega kluba bodo objavljeni letos v Proletarcu in posebnih publikacijah. Fr. Petrich in Simon Kavčič že imata vsak svoj

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialistični dnevnik.—Narodniinar \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 za tri mesece.
Naslov: 540 Juman Ave. MILWAUKEE, WIS.

Royal Bakery
SLOVENSKA UNIJSKA PEKARNA.
ANTON F. ŽAGAR, lastnik.
1724 S. Sheridan Rd., No. Chicago, Ill.
Tel. 5524.
Gospodinjice, zahtevajte v trgovinah kruh in našo pekarno.

Baretincic & Son
POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475.

"New Leader"
angliški socialistični tednik.
Ishaja v New Yorku. Narodniinar \$2 na leto, \$1 na pol leta.
Najboljše urejanje angliški socialistični list v Ameriki. Manj slovenskih delavcev ga čita.
Narodite si ga tudi vi. Narodniinar samj sprejema "Proletarac".

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI PODPORNJI JEDNOTI.
Narodite si dnevnik
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00, pol leta \$3.00.
Ustanovljajte nova društva. Deset članov (le) je treba za novo društvo. Naslov za list in za tajništvo je:
2687 S. LAWDALE AVE., CHICAGO, ILL.

Shod brezposelnih

Chicago, Ill. — V četrtek 2. marca ob 8. zvečer se bo vršil v dvorani SNPJ shod brezposelnih v namenu, da se ustanovi podružnično organizacija, ki deluje za korist nezaposlenih delavcev pod imenom Workers' Committee on Unemployment. V Chicagu ima 60 postojank. Okrog 25 rojakov je že prišlo pristop.

To "gibanje" podpira tudi federacija SNPJ čikaškega okrožja. Nezaposleni delavci in tisti, ki imajo še delo, so vabljeni na ta sestanek. V pripravljenem odboru so D. J. Lotrich, Simon Trojar, John Rak in Anton Garden.

"Felipe" v hrvaščini

J. Ovnova črtica "Felipe", ki je bila objavljena v Američkem druž. koledarju letnika 1932, je v hrvaščini priobčila revija "Kultura" v Zagrebu pod naslovom "Ljudi iz Meksika".

Kriza in farmarji

V čikaški okolici je izmed 18,000 farm 4,000 tako zadolženih, da jim preti boben zastopniški farmarjev pravijo, da bi jih rešila edino podražitev mleka. Zdjaj dobivajo samo 3c za kvort, razpečevalci v Chicagu pa 9c.

Oglašajte v Proletarcu!
Prehlad vzrok pljučnice
Obzračje proti njemu je čisto drobovje. Držite odvajalne organe v redu! Odstranite zastrupljive snovi iz telesa. Jemljite
TRINERJEVO GRENKO VINO

SODRUGOM IN SIMPATIČARJEM V CLEVELANDU.
Seje kluba št. 27 JSZ. se vde vsak prvi petek v mesecu ob 7:30 zvečer. Ženskega odnaka prvi torek ob 8. zvečer. Mladinski angliški odsek vsak petek izven prvega ob 8. zvečer, vse v klubovih prostorih v S. N. D. Sodrugi in sodrušice, agitirajte in pridobivajte novih članov. Znan klub ter novih naročnikov Proletarcu. V organizaciji in izobrazbi je naša moč.

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN KAVARNA
2808 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in skrbna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

Park View Wet Wash Laundry Co.
FRANK GRILL, preds.
PRVA SLOVENSKA PARNICA V CHICAGU.
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwyn in dovažajo čistega na dom.
TOČNA POSTREŽBA. DELO JAMČENO.
Telefoni: Canal 7172-7173.
1727-1731 W. 21st St. CHICAGO, ILL.

SUNSHINE — FRESH AIR AND GOOD PURE MILK
Balance Your Daily Diet With
WENDEL'S DAIRY PRODUCTS
GOOD PURE MILK
IT PROTECTS YOUR HEALTH
2380-82 BLUE ISLAND AVE. — Phone Roosevelt 3673

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI
JE
NARODNA TISKARNA
2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.
Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem, Poljskem, kakor tudi v Angliškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društva in trgovce.

printing by ATLANTIC PRtg. & Pub. Co. 2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 2912

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS AT 3724 W. 26th Street 1:30-3:30-6:30-8:30 Daily. Tel. Crawford 2212. at 1858 W. 22nd Street 4:30-6:00 p. m. daily. Tel. Roosevelt 1695 Wednesday and Sunday by appointments only. Residence Tel.: Crawford 8440 If no answer—Call Rockwell 9200.

Will the New Deal be Turned Into a Very Old Despotism?

By JOSEPH E. COHEN

Long, long ago—as far back as last November—there was a campaign for the Presidency. If memory is not at fault the Democratic Party won. Insofar as it had a winning slogan, it was "The New Deal".

Perhaps the party also had a platform. What the several planks were is no longer even an echo. Promises of all kinds seem to have been made. But why bring that up?

Monday, March 6, the Democratic Party rides into power. There seems to be some decided difference of opinion as to who is in the saddle.

From previous accounts it appeared that it was Roosevelt that won. In his name "The New Deal" was agitated. There also was some mention of Governor Roosevelt's having teamed up with the progressive Republicans, so near were they together in purposes. By some it was even felt that with Roosevelt in the progressive element in the Democratic Party would be in front.

Forward the Backward Elements.

Since then the backward faction in the Democratic Party is driving its spurs into the side of the victorious animal. First the Garner forces tried to commit Roosevelt to a sales tax, which would strap another burden to the backs of the oppressed masses. Now a much further leap is to be attempted. The crown of dictator's might is being tendered the coming President.

Bourbons never learn, and therefore have nothing to forget. Those who are up to what goes on will likely link "The New Deal" to the "New Freedom" of the last Democratic President, Woodrow Wilson. Under the stress of imposed circumstances, especially the heavy loans made the Allies by Wall Street, that new freedom crumpled and collapsed. Thanks to conscription, espionage laws, anti-syndicalism laws and a tory department of justice, the new freedom was iron-heeled into a hideous old despotism.

Southern Bourbons may not have learnt this lesson. It may properly be assumed that the Democrats carried the last national election only because they happened to be the opposition party, when the depression crushed the Republican Party. Otherwise, where would the Democratic Party be?

Down South.

Their answer is—mostly in the South.

And what kind of a new deal does the South want? When President Roosevelt is clothed with his Garner-made riding habit and cracks his long whip, is it to bring the South into line for humanity? Are the labor laws, social legislation and economic practices of the dark South to be brought up to the standards of the comparatively progressive North?

Do the Bourbons hanker for that kind of statesmanship?

Or do they figure that the experiences with chattel slavery is the sole guide to government? Are they ready to spring the idea that what is required to save the country is a

Man on Horseback?

Certainly they seem impatient to force the issue between the progressive and conservative factions in their party. They are ready to crack it wide open. But so far Roosevelt has given no hint that he is the one to wield the ax.

Discounted for Cash.

What the Democratic Party hawked as golden campaign promises may be discounted for cash. That is the way of the old political parties. The Americans have a name for it. What of account may be found in the Democratic platform as a guide out of the chaos of the country may be small.

What of hope there remains among the people that the Democrats will turn the tide of business and end the hard times remains to be seen. The time has passed for talk. Results are awaited. One warning the Democrats who are not Bourbons may heed from the last time their party was in power under Wilson.

Let them beware of distorting The New Deal into The Old Despotism.

Drooling while the Masses Hunger

Menacing as economic conditions have become we would not cultivate gloom. We recall that when the Bourbons in France and the Romanoffs of Russia were on the eve of being dumped into the ash can there were Rasputins and idiots in the upper circles who drove optimism as their doom approached. They are funny. Recently we were regaled with the solemn drool of Henry Ford whose plants were idle because of the strike in the Briggs company's factories. Asquith of his pile of sagging dollars the cheerful Babbitt opined that the "bad times were back in 1929 and before. . . Business was never so bad as it was in what we call boom times." And today? "I don't think there's anything wrong with the world. I think these are the best times we have ever had. We are learning something. We are thinking. What could be better than that?"

A normal person reading these profound observations will contrast them with what follows a minute later. He doesn't know when the "good old times are coming back". We thought we were now enjoying the "best times" and that the "old times" were bad, but let that pass. The "good old times" are "gone for another cycle—perhaps forever." But why worry considering that they are "the best times we ever had?"

This recalls the final chapter of Taine's "Ancient Regime" who paints certain empty parasites just before they were hurled into oblivion. We commend it to Henry Ford.

—The New Leader.

Argentine Socialists Grow

The Socialist Party of the province of Buenos Aires has in the past two years more than doubled its membership. There are now 182 branches with a total of 7,886 members. In the municipal elections at Rio Colorado the Socialists elected both justices, and four out of the five city councillors.

But if he is tricky and dishonest in the campaign, what makes you think he will be a great and god man after he's elected?

A Definite Program

By NORMAN THOMAS

Everywhere I go the cry goes up: "Tell us something that we can do immediately to relieve the terrible misery of the hour!" Very well, here is a Socialist immediate program on which I invite the comments of my fellow Socialists:

1. Let the Federal Government at once authorize at least a \$10 a week maintenance allowance to every unemployed family in the United States, with a \$5 allowance to single unemployed men and women. The administration of this allowance could be through local boards. We had local boards to draft men into war; we can have local boards to draft them out of poverty. This subsidy should last for six months for a first trial period with the proviso that it can be renewed or modified at the end of the six months, as experience dictates.

We must have adequate unemployment insurance, but we have not time now to build up reserves and we cannot insure jobs that have already been lost. We must have the 30-hour week, but that of itself will not cure our ills. Even although the law says the weekly wage must not be cut, I do not believe it will be possible to enforce such a law under the capitalist system. The one thing needful is to get immediate purchasing power. We have plenty of factories. We need no more investments. Men with money in their pockets will start to buy for the needs of their family. Of course, \$10 a week is not enough, but it can be supplemented by district grants from local and state bodies as need dictates.

A Housing Program.

2. At once an effective commission on which labor should be represented should be set to work to draw up plans for the most useful public works. So far as possible these should be remunerative. The heart of them should be a housing program. There is no single new need of America, outside of the need for food and drink, that compares with

the need for decent shelter. At least a third of our people are improperly housed in shacks and slums. In a notable speech Charles Solomon during the campaign pointed out that an entire new housing program could be carried on for less than was raised in Liberty Loans for purposes of destruction in the war. How about a three billion dollar beginning on housing, which sum should be administered through a Federal housing corporation and through state and municipal corporations set up under proper regulations? Of course, all corporations must be non-profit making and controlled by society. It has been estimated that at least 85% of the cost of housing could be returned through rent.

3. As a final emergency measure state and Federal action should be taken to make it possible to bring idle factor-

ies and idle men together, so that at least the unemployed may produce for themselves. It may not be necessary to go far with this third measure if the first two work as effectively as I hope they will.

Assuming that we are not as yet organized so as to put in at once a complete program of socialization, this is the very best immediate program that I think is practicable. It looks definitely toward a complete socialization and should be accompanied by measures for socializing public utilities and the banking system.

In a later issue I shall deal with the question: how can we finance this program? Here I merely want to insist that it can be done if we mean business as we meant business in war. If we could finance war we can finance this war against poverty.

At the Cook County Central Committee meeting Monday February 20, Comrades, Krueger, Cripe, Burt, Garden, Anderson, Hunter, Halushka, Cambone and Cohen were elected as the 1933 Executive Committee of the Cook County Socialist Party. We are entirely satisfied with the new committee although it could stand one or two more old faces. The Party is growing rapidly and the Executive Committee can capably administer the work necessary to make it a strong contender in political circles. Under the new provisions the Executive Committee is to divide the city into districts. It is the hope that this new make up will do much to increase Socialist activities and increase the contacts for more members. But unless our comrades are willing to each do their share the results shall not come up to expectation. On the other hand, we can show remarkable progress in a very short time if the cooperation is secured. Let us all give the new Executive Committee that little help so necessary to an active organization.

Socialist Club No. 1 JSF held its regular monthly meeting last Friday. After the business session Comrade Molek lectured on the "Monetary system". A lively discussion ensued bringing to light all phases of the money question, inflation and deflation. It was Comrade Molek's opinion that Socialists have nothing to gain in either method and should therefore waste no time in demanding one or the other but to work increasingly hard to get rid of the capitalist system itself. The lecture was interesting.

Another local of the Yugoslav Socialist Federation was organized recently on the North Side of Chicago. Comrade Anton Vich worked hard to formulate this club. If the new comrades will become active there is every possibility that this new club can become an asset to their community and an interesting meeting place, where all types of discussions can be held on the problems of the day because most of all of them have a lot of spare time. Serbian comrades of club No. 20 JSF at 2250 Clybourn Ave., have given them the use of their headquarters.

An unemployed local of Slovenes has been formed in Chicago. The next meeting will be held Thurs., March 2, 1933, at the SNPJ Hall. The local has the sanction of Socialist Club No. 1 JSF. We urge every Slovene in this section of the city to enroll.

We had aldermanic candidates in four wards last Tuesday. In ward 9 Comrade Burda was the candidate and a special edition of the American Guardian was distributed. The other candidates were: Torgenson in the 34, Brooks in the 36th and Cripe in the 41st. Old "war horse Koop" was ruled off of the ballot but put up a good campaign requesting his followers to write the name in on the ballot.

What's going to happen in Germany Sunday? The workers of the world have their eyes focused on the elections and the outcome. Will Hitler stay even if his party loses? These

are trying days for democracy and the German workers and it is our solemn wish to see the Fascists swept from their perch.

A good while back we stated that receiverships were nothing less than rackets. Chicagoans are now uncovering the stench from this terrible political outgrowth. Receivers for banks have been appointed by the State Auditor and they charged all types of exorbitant fees in order to be able to swell the campaign funds of their parties. After much complaining the Supreme Court has finally ruled that power away from the State Auditor. But what good will it do? They have taken just about everything there was to take. Furthermore, another type of a politician will take the power of the State Auditor. Unless they do away with the system that causes so many bank failures and business institutions every attempt to control crooked politicians will prove futile.

Chicago's Mayor is at this writing still in a serious condition in a Miami hospital following the shooting two weeks ago. They are making a terrible fuss over his life. All of Chicago's religious institutions prayed for him last Sunday. Bulletins have been issued at close intervals on his condition. Expert doctors have been at his bedside constantly. Everything the best and in quantities, because he is reputed to be worth ten million dollars. We don't say that he doesn't deserve it but why give one man so much attention and give no care for the millions in destitute?

The Leisurely Life

Mrs. Franklin D. Roosevelt, writing in "Liberty", says that the trouble with America is that life has been entirely too easy for us. We hereby invite her to come to Oklahoma or Texas next September, get down on her knees, drag a cotton sack every day from sunrise to sunset, live on sow bosom and cornbread—and then report back to "Liberty".

Anniversary Celebration In Cleveland March 7

It is one year since the 32nd Ward Socialist branch has been organized by members of branch No. 49 JSF. From the beginning they helped us financially, worked with us hand in hand and now again we have their co-operation for our anniversary celebration.

The date is Tuesday, March 7, at 8 P. M. at the Slovene Workmen's Home, 15335 Waterloo Rd. A lecture and dance will feature the evening program. The subject is Technocracy which will be explained by comrade Miss Elden La Marr. She is a graduate of the University of Kansas and was an active worker in the last presidential election campaigning for Norman Thomas.

After the lecture a good five piece orchestra will entertain until everybody gets tired. The admission is only 10c. Let's all of us Clevelanders who read this paper invite and bring our friends along on March 7. Phil Yontes, Cleveland, O.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK

Four new members were proposed for membership at the last meeting of branch No. 1. The Cook county delegates and other committees gave brief reports of the party activities after which followed the lecture on the "Money System" given by comrade Molek. It was also decided to invite the Detroit comrades for a return debate to be held in Chicago.

A new branch of the JSZ with 12 members was organized in Chicago on the North Side recently. Comrade Zaitz spoke at this meeting and gave the necessary information concerning dues, branch officials and what their duties are. Comrade Vich presided as chairman and was the initiator of this meeting. Their next meeting will be held Saturday, March 11, at 2250 Clybourn Ave. Comrades Joseph Owen and Chas. Pogorelec will be present to give short talks. Friends and sympathizers are invited to attend.

The program for the Karl Marx memorial meeting given under the auspices of branch No. 1 on Sunday, March 26, will consist of 10 numbers. Singing by Sava and the Bohemian chorus Karl Marx, 3 short one act plays, two in Slovene and one in English, speakers, a recitation and musical entertainment by the Serbian string orchestra of branch 20. In the evening a dance will be given. Music will be in both halls. Admission tickets are 40c. Secure them in advance from members or at the office of Proletarec.

Tonight, Thursday March 2, a meet-

ing will be held at the SNPJ Hall for the purpose of organizing a Slovene local of the Workers Committee on Unemployment. All comrades, employed and unemployed, are urged to attend and invite their friends along. The object of this local is to seek relief for its members and families in need.

"The Three Village Saints", a 2 act comedy to be stage by players of branch 235 of Sheboygan, Wis., will be given at Fludernik's Hall on Sunday evening, March 5. Reports inform us that there has been quite a number of tickets sold in advance for this play.

The Spring term of the Chicago School of Socialism will begin March 14. Registration should be made with the secretary Adolf Drefuss. The subjects are: Fundamentals of Socialism, Labor Journalism, Public Speaking and A B C of Science. The classes are conducted at the party headquarters, 3252 W. North Ave.

Several readers and comrades have sent in suggestions as to the make up of Proletarec, the limitations of pictures and stories. It has also been suggested that the English Page be discontinued. It would be well to hear from our young comrades on the latter question.

In honor of the Berlioz orchestra in Detroit, a concert. Supper and Dance will be given Sunday, March 5, at the Slovene Workers Home. Tickets for this occasion are sold only in advance. None will be sold at the door.

IS THE WALL BEGINNING TO CRACK

